

Säästösopimusten vaikutus ansiokehitykseen

| LENTOLIIKENTEEN PALVELUT |

IAU:n ja PALTA:n välinen työryhmä on käynyt läpi vuoden 2020 säästösopimusten vaikutukset työntekijöiden ansiokehitykseen Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalueella. Työryhmän tehtävänä on kartoittaa edellytyksiä huomioida nämä vaikutukset tulevaisuuden työehtosopimusneuvotteluissa.

Nimellisansioden kehitys

Lentoliikenteen palveluissa ei toteutettu säästösopimusten perusteella palkankorotuksia lainkaan vuosina 2021 ja 2022. Samaan aikaan teknologiateollisuuden työntekijöiden työehtosopimuksen mukaiset yleistä linjaa määrittävät palkankorotukset olivat 2,0 % molempina vuosina.

Säästösopimusten päättymisen jälkeen vuosille 2023–25 sovitut palkankorotukset toteutuivat prosentuaalisesti samansuuruisina (3,5 + 2,5 + 2,5 %) kummallakin sopimusosalalla, mutta niiden välinen nimellisansioden ero vuoteen 2020 nähden kasvoi edelleen teknologiateollisuuden korkeammasta lähtötasosta johtuen.

Ansioden kehitystä vertailtaessa on lisäksi huomioitava vuodelle 2026 jo sovittujen palkankorotusten erot, jotka johtuvat sopimuskausien erilaisesta pituudesta.

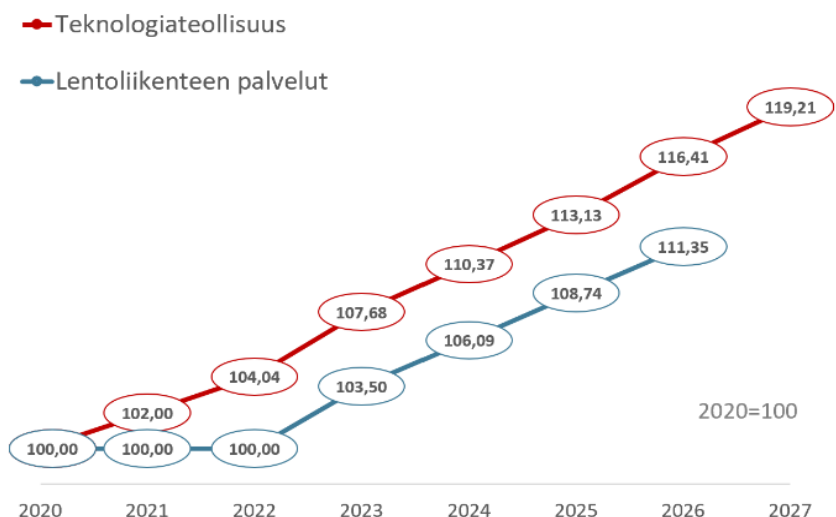
Lentoliikenteen palveluissa palkkoja korotetaan 16.6. tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,4 %:n suuruisella yleiskorotuksella. Siitä sopimuskauden päättymiseen on korkeintaan seitsemän kuukautta. Teknologiateollisuudessa palkankorotukset ovat puolestaan 2,9 % vuoden mittaiselle sopimusjaksolle 3-vuotisen sopimuskauden sisällä.

Näiden lukujen perusteella Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen nykyisen sopimuskauden päättyessä 15.1.2027 sopimusalan ansiokehitys jää teknologiateollisuuden määrittämästä yleisestä linjasta noin 5,1 prosenttia jälkeen vertailuvuoteen 2020 nähden. Alla oleva kuvio havainnollistaa ansiokehitysten eriytymistä vuosien 2021–2026 aikana.

Ansioimenetykset

Säästösopimusten taloudellisten vaikutusten arviointi kytkeytyy lentoliikenteen palvelujen ja teknologiateollisuuden nimellisansioden kehityksen

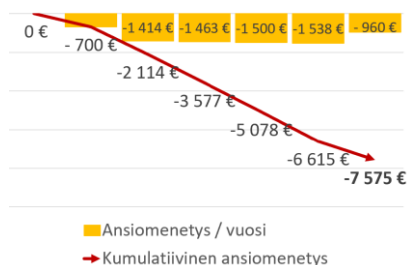
Nimellisansioden kehitys 2021–27

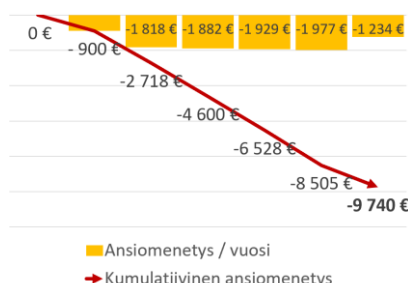
eriytymiseen. Sopimukset ovat tuoneet yksittäisille yrityksille sopimukset, mutta työntekijöille ne ovat merkinneet ansiomenetyksiä suhteessa yleiseen linjaan nähden.

Alla olevissa kuvioissa esitetään esimerkinomaisesti yksittäisen työntekijän vuosittaiset ansiomenetykset sekä näiden kumulatiivinen yhteisvaikutus (bruttosumma) kolmella eri ansiotassolla vuoden 2020 bruttoansioista laskettuna.

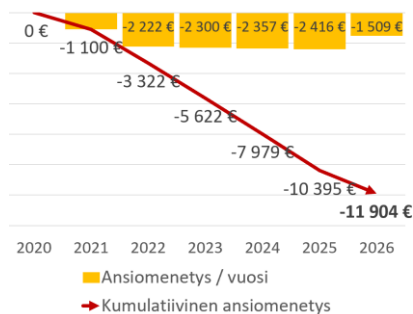
Ansiomenetykset / vuosiansiot 35 000 €

Ansiomenetykset / vuosiansiot 45 000 €

Ansiomenetykset / vuosiansiot 55 000 €

Työntekijän, jonka vuoden 2020 bruttoansiot olivat 35 000 euroa, kumulatiiviset ansiomenetykset yleiseen linjaan nähden

nousevat sopimuskauden loppuun mennessä lähes 7 600 euroon. Vastaavasti 55 000 euron bruttotuloilla ansiomenetykset ovat noin 11 900 euroa.

Reaaliensioden kehitys

Kun palkankorotusten lisäksi huomioidaan kuluttajahintojen muutokset, voidaan arvioida, miten työntekijöiden ostovoimaa kuvaavat reaalisansiot ovat kehittyneet tarkastelujaksolla. Kuluttajahintojen keskimääräistä muutosta kuvaa Tilastokeskuksen ylläpitämä kuluttajahintaindeksi, joka sisältää muun muassa asumisen, ruoan, liikenteen ja palvelujen hintojen muutokset.

Tarkastelujaksolla hintojen merkittävä nousu alkoi vuoden 2020 jälkeen ja oli erityisen voimakasta vuosina 2022 ja 2023. Tämän jälkeen nousuvauhti on hidastunut, mutta Suomen Pankin tuoreimman ennusteen mukaan hintojen arvioidaan kiihtyvän jälleen asteittain vuosina 2026–2028.

Alla oleva kuvio esittää työntekijöiden reaaliensioden muutoksia siten, että toteutuneista palkankorotuksista on vähennetty kuluttajahintaindeksin muutokset. Vuoden 2026 luvut perustuvat jo sovittuihin pal-

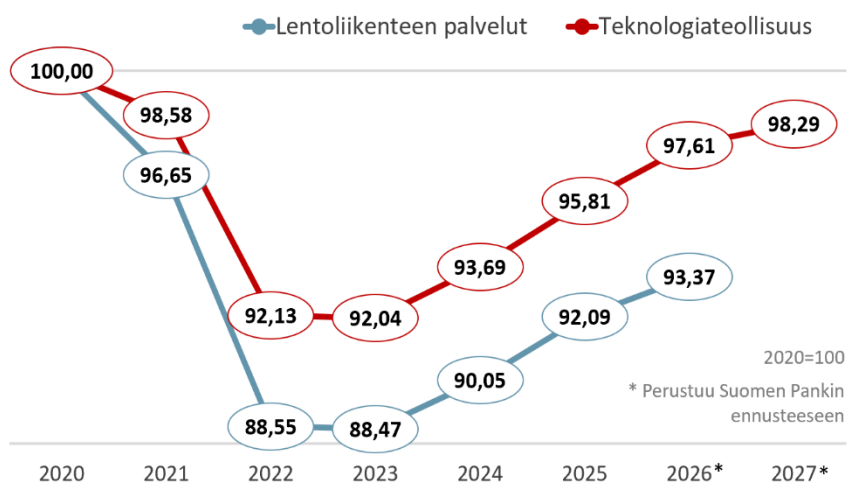
kankorotuksiin sekä Suomen Pankin julkaisemaan ennusteseen (Suomen talouden ennuste, joulukuu 2025), joka pitää sisällään arvion kuluttajahintaindeksin kehityksestä.

Vuosina 2021 ja 2022 hintojen nousu yhdessä toteutumatta jääneiden palkankorotusten kanssa heikensi lentoliikenteen palveluissa työskentelevien reaaliensioita niin, että vuoden 2020 tasoon verrattuna ostovoimasta oli vuoden 2022 lopussa jäljellä noin 88,5 %. Teknologiateollisuudessa vastaava osuus oli 92,1 %.

Vuonna 2023 toteutetut palkankorotukset vastasivat likimain hintojen nousua ja pysäyttivät reaaliensioden laskun. Tämän jälkeen palkankorotusten ylittäessä hintojen nousun ostovoima on kääntynyt kasvuun ensimmäistä kertaa 2020-luvulla.

Lentoliikenteen palveluissa työskentelevien reaaliensiot ovat kuitenkin edelleen selvästi jäljessä tarkastelujakson alkuun nähden. Nykyisen sopimuskauden päättyessä, ja Suomen Pankin ennusteiden toteutuessa, reaaliensiot nousisivat noin 93,4 %:iin vuoden 2020 tasosta. Teknologiateollisuudessa vastaava luku olisi 97,6 %.

Reaaliensioden kehitys 2021–27

Mihin ansiokehitystä kuvaavia lukuja tarvitaan

Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen uudistamista koskevan työriidan päättäneeseen valtakunnansovittelijan sovintoehdotukseen (13.7.2025) sisältyi kirjaus IAU:n ja PALTA:n välisen ”säästösopimustyöryhmän” perustamisesta. Sen tehtävänä on tarkastella kuluvan sopimuskauden aikana aikaisempien sopimusneuvottelujen yhteydessä tehtyjen säästösopimusten vaikutuksia sopimusallalla toimivien työntekijöiden ansiokehitykseen.

Tätä koskeva IAU:n koostama materiaali käytiin läpi työryhmän tapaamisessa 2.12.2025. Tapaamisessa ei noussut esille ansiokehitykseen liittyviä asioita, joista osapuolilla olisi eriäviä näkemyksiä, joten työryhmän työskentely jatkuu läpikäydyn aineiston pohjalta.

Ansiokehitystä koskevan tarkastelun jälkeen työryhmän on vielä määrätty ruotia säästösopimusten ja työpaikkojen säilymisen välistä yhteyttä sekä arvioida lentoliikenteen palvelujen tulevaisuutta, ennen kuin se siirtyy käsittelemään valtakunnansovittelijan sovintoehdotuksessa sille osoitetun toimeksiannon pääteemaa.

”Työryhmässä kartoitetaan sitä, onko sille edellytyksiä, että tehtyjen sopimusratkaisujen yhteisesti todettuja vaikutuksia voitaisiin huomioida osapuolten tulevissa neuvotteluratkaisuissa.”

Tehdyillä sopimusratkaisulla viitataan työehtosopimuksen 126. §:n perusteella vuonna 2020 tehtyihin säästösopimuksiin, ja tulevilla neuvotteluratkaisuilla puolestaan tulevissa työehtosopimusneuvotteluissa tehtäviin ratkaisuihin.

Yhteisesti todetut ansiokehitystä kuvaavat luvut muodostavat keskeisen lähtökohdan, jotta seuraaviin työehtosopimusneuvotteluihin valmistautuvan työryhmän osapuolet voivat ylipäätään muodostaa yhtenevän näkemyksen niistä edellytyksistä, joilla säästösopimusten vaikutukset voidaan huomioida tulevassa neuvotteluratkaisussa.

Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran helmikuussa. Työn on tarkoitus valmistua loka-kuun loppuun mennessä, jolloin osapuolet raportoivat mahdollisuuksiensa mukaan tilanteesta myös valtakunnansovittelijalle.